ER-OP-UIT IN DE OUDE HOLLANDSE WATERLINIE

VAN MUIDEN TOT WOUDRICHEM

BEZOEK EEN VESTINGSTAD

1 Muiden en het Muiderslot

Muiden en het Muiderslot worden vaak in één adem genoemd. Het slot is de entree van Muiden en het begin van de Oude Hollandse Waterlinie. Aan de oostkant van Muiden zijn de meeste vestingwerken intact gebleven. En dat is goed te zien als je over het Rawelijnspad loopt. De vesting Muiden telt nog veel andere cultuurhistorische bezienswaardigheden, waaronder de Groote Zeesluis, de oostelijke vestingwallen, het Muizenfort, de Kazerne, Bruine Vloot, bouwwerk de Peperpus en een aantal kerken. Muiden is het startpunt van het Oude Hollandse Waterliniepad (109 km). Je kunt er ook een waterlinieommetje lopen.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes

2 Naarden

De Fransen veroverden Naarden binnen één week nadat zij de grens bij Lobith waren overgestoken. De bezetting duurde een jaar waarna stadhouder Willem III besloot een geheel nieuwe vesting te bouwen. Naarden is nu één van de best bewaarde vestingsteden van Europa. De unieke stervorm met de zes bastions, een dubbele omwalling en dubbele grachtengordel is grotendeels vrij toegankelijk. In bastion Turfpoort is het Nederlands Vestingmuseum gevestigd. Andere bezienswaardigheden zijn onder andere de Vestingwaart, het Stadhuis, het Arsenaal, de Promerskazerne en de Grote Sint Vituskerk.
www.vestingmuseum.nl

3 Weesp

Na de belegering in 1672 door de Fransen werd besloten om van Weesp een echte vestingstad te maken. Met het graven van een gracht ontstond de Ossenmarkt als eiland in de Vecht. De vier bastions - de Nieuwe Achtkant, de Roozenboom, de Draaierschans en de Bakkerschans - vormden samen het 's Gravelandse front. Nu zijn ze in gebruik als stadsparken. Weesp staat vol met monumentale panden, waaronder het neoclassicistische stadhuis uit 1776. Het waterlinieommetje geeft een goed beeld van alle vestingwerken en aan de oostzijde uitzicht over het omringende landschap.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes

4 Woerden

Woerden lag aan de oostzijde van het inundatiegebied en kon daardoor in 1672 door de Fransen worden bezet. In de binnenstad staan verschillende militaire onderdelen/gebouwen zoals als een kazerne, een arsenaal en het Exercitieveld. Ook het bezoeken waard zijn het Kasteel van Woerden, het oude Stadhuis, een stadsmolen, diverse kerken en het Stadsmuseum.
In de parkeergarage Castellum zijn belangrijke archeologische vondsten tentoongesteld Het waterlinieommetje Woerden geeft een goed beeld van de vestingwerken.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes

5 Oudewater

Oudewater lag in 1672 vóór de Waterlinie (oostzijde) waardoor de Fransen de stad konden bezetten. In de 18de eeuw ging het deel uit maken van de Oude Hollandse Waterlinie. Vestingwerken van Oudewater werden gemoderniseerd en uitgebreid.
In de 19de eeuw is de vesting grotendeels ontmanteld. De Grote Gracht, aan de oostkant van de stad, bleef behouden.
Oudewater is de oudste stad in het Groene Hart (1265), en wijd en zijd bekend om de sfeervolle en monumentale binnenstad met de Heksenwaag en het Touwmuseum. Rond Oudewater is een waterlinie-ommetje uitgezet.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes

6 Schoonhoven

In 1672 lag Schoonhoven -nu vooral bekend als Zilverstad- aan de westkant van de Waterlinie en is daardoor niet door de Fransen bezet.
In de 18de eeuw werd Schoonhoven een echte garnizoensstad en kreeg de stad een grotere kazerne (nu Zilvermuseum), een doelenhuis en werden de vestingwerken uitgebreid.
In de 19de eeuw zijn de vestingwerken –op drie bastion na- vergraven. Aan de noordoostzijde bevindt zich nog een restant van de vestinggracht, met een fraai, door tuin architect Springer ontworpen stadspark (1918) erlangs, een beer met monnik en de Veerpoort aan de oever van de Lek. Het waterlinieommetje geeft een beeld van de nog bestaande vestingwerken aan de oostzijde en volgt het tracé van de verdwenen vesting-

werken aan de westzijde.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes
Als je meer over de vestingwerken wilt weten, maak dan onder leiding van een stadsgids een vestingwandeling, via
www.stadswandelingschoonhoven.nl

7 Nieuwpoort

Nieuwpoort is één van de kleinste en gaafste vestingsteden van Nederland. Het stadje heeft hoge wallen, zes bastions, een beer met twee monniken en een complete vestinggracht. Het stadhuis uit 1697 staat boven de inundatiegracht waardoor het water uit de Lek naar de polders kon stromen. Tegenwoordig zit er een museum in, waar de geschiedenis van Nieuwpoort wordt getoond. Het voormalige Arsenaal heeft nu een horecafunctie. Het kleine vestingstadje kent maar liefst 50 rijksmonumenten. Het waterlinieommetje laat vanaf het noordwestelijke bastion een vrij uitzicht op de vesting Schoonhoven zien.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes

8 Gorinchem

Gorinchem kreeg in 1382 stadsrechten en is in enkele eeuwen uitgegroeid tot een belangrijke vestingstad, strategisch gelegen aan de Linge en de Boven-Merwede. De vesting is één van de gaafste verdedigingsstructuren van de Hollandse Waterlinie. Wallen en bastions met kanonnen erop, een vestinggracht, ravelijnen, de Dalempoort en een in 2014 gerestaureerd inundatiesluisje. De vesting Gorinchem bewaakte samen met de vesting Woudrichem de rivier om een eventuele vijandelijke opmars te stoppen. In de 19de eeuw werd de vesting Gorinchem onderdeel van de Nieuwe Hollandse waterlinie. Het waterlinieommetje loopt voor een groot deel over de stadswallen.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes

9 Woudrichem en Slot Loevestein

Deze grensplaats en het nabij gelegen kasteel Loevestein (1361) zijn vaak doelwit geweest van diverse grote en kleinere schermutselingen. Na de brand in 1573 werd Woudrichem met hulp van omliggende steden weer opgebouwd en voorzien van een vestinggordel. Als vestingstad ging het deel uitmaken van de Oude en later de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Uit de tijd van de Oude linie dateren onder meer de stadspoort, de molen en het Arsenaal. Behalve het waterlinieommetje gaan diverse routes ook de omliggende natuur in. Woudrichem is met Gorinchem en Slot Loevestein verenigd in het recreatief-toeristisch concept Vestingzhoek.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterlinieommetjes

LANGS FORTEN, SCHANSEN EN POSTEN

10 Nieuwersluis

Al vanaf 1629, ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog lag in Nieuwersluis een aarden verdedigingswerk (schans). In 1672 werd deze schans omgevormd tot een fort en werd onderdeel van de Oude Hollandse Waterlinie. Het hield in 1672 de oprukkende Fransen tegen. In de 19de eeuw werd Nieuwersluis opgenomen in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Er werd in die tijd ook een militaire gevangenis gebouwd. In de Koude Oorlog fungeerde het fort als commandopost van de Bescherming Burgerbevolking (BB). Rondom Nieuwersluis kan een waterlinie-ommetje worden gelopen.
www.fortnieuwersluis.nl

11 Fort Wierickerschans

In januari 1673 gaf stadhouder Willem III opdracht om op een strategische plek- de splitsing van Oude Rijn en Enkele Wiericke – een fort te bouwen. Hij wilde daarmee een vijandelijke aanval over de hoger gelegen oeverwallen voorkomen. Dit fort was echter nooit direct bij oorlogshandelingen betrokken. Wel heeft het diverse militaire functies gehad maar al die tijd heeft het fort zijn oorspronkelijke vorm behouden. Bij de huidige bestemming als multifunctioneel centrum worden ondermeer het oorspronkelijke kruithuis, beide arsenalen en het kuiphuis weer gebruikt en spreekt de geschiedenis van deze imposante locatie sterk tot de verbeelding.

12 – 13 Koeneschans en Franse Kade

De Koeneschans, een eilandje in het veenrivier-tje de Vlist, was oorspronkelijk voorzien van een aarden wal en een wachterswoning. Vanaf de schans hadden de Staatse soldaten goed zicht op mogelijke vijandelijke legers die via de hoger gelegen Slangenweg in de richting van Holland zouden optrekken. Archeologen hebben bij hun onderzoek in 2013 op de Koeneschans loden kogels uit de 17de eeuw gevonden en de ligging van de aarden verdedigingswallen door grondonderzoek exact bepaald. De Franse kade was een speciaal aangelegde waterkering om te voorkomen dat de gehele Krimpenerwaard, net als de Lopikerwaard onder water zou komen te staan.

14 Schans Altelaat

In het Rampjaar woedde een hevige strijd om de zwakste schakel van de waterlinie: de hoger gelegen oeverwallen van de Oude Rijn tussen Woerden en Alphen aan den Rijn. Deze staken boven het inundatiewater uit en konden dus gebruikt worden voor een vijandelijke aanval. Schans Altelaat bij Zwammerdam is nog enigszins herkenbaar als een hooggelegen weiland begrensd door brede sloten. De schans lag op een strategische plek, in de binnenbocht van de Ziendervaart, waar deze in de Meije stroomt.

15 Woerdense Verlaat

De Waterlinie was verdeeld in een aantal inundatiekommen, waarvan de meest kwetsbare aan beide zijden van de Oude Rijn lag in het gebied tussen de Goejanverwellesluis en het Woerdense Verlaat (verlaat = schutsluis). De accespost bij het Woerdense Verlaat werd in 1672 langs de oever van de Grecht aangelegd. Deze wetering vormde de oostelijke grens van het poldergebied tussen de Grecht en het riviertje de Meije. Dit gebied werd in het Rampjaar onder water gezet.

16 Post bij de Groene Jonker

Deze post had als doel een eventuele opmars van de Fransen over een boven het inundatiewater gelegen weg tussen Mijdrecht en Zevenhoven te beletten. Op de Kromme Mijdrecht patrouilleerden bovendien vijf bewapende vrachtschuiten (uitleggers) die door de stad Amsterdam waren gestuurd. De post bij de Groene Jonker werd vrij snel na 1672 vergraven. Eind 18de eeuw is hier een molengang aangelegd. Deze molengang werd 'Jonker' of 'Groene Jonker' genoemd en bestond uit een ondermolen en een bovenmolen. Van de voormalige molengang is alleen nog de sterk verbouwde stomp van de bovenmolen aanwezig (Hogedijk 18).

17 Fort aan de Goudse Sluys

In 1574 werd op deze strategische plek, waar de Gouwe via twee sluizen de Oude Rijn instroomde, een verdedigingswerk aangelegd: Schans aan de Goudse Sluys. In de Tachtigjarige Oorlog werd hier hevig om gevochten. De schans werd na het strijdgewoel afgegraven, maar in 1672 werd hier een fort gerealiseerd. In de winter dreigden de Franse troepen een doorbraak te forceren maar zij kwamen dankzij de dooi niet verder dan de oostelijke oever van de Gouwe. Het zwaar verdedigde Fort aan de Goudse Sluys hield stand. Na 1673 werd het Fort aan de Goudse Sluys snel geslecht. Maar namen als industrieterrein De Schans en de Schansenbrug herinneren nog aan dit verdwenen verdedigingswerk.

18 Fort Kruipin

De vesting Woerden is in het Rampjaar 1672 bezet geweest door de Fransen. In de 18e eeuw, toen de waterlinie meer naar het oosten opschoof, verrezen ten (noord)oosten van Woerden twee forten langs de Oude Rijn: Fort Kruipin ten noorden van de Rijn en aan de overkant het grotere Fort Oranje (ook wel Fort De Vrijheid genoemd). Vanuit de lucht zijn de omtrekken van die vestingwerken nog waar te nemen. Hoewel de naam anders doet vermoeden, was Fort Kruipin uit 1747 in de praktijk een schans, met daarom heen een gracht. Op het terrein waar tot 1816 Fort Kruipin was, staat nu een boerderij met een boomgaard.

19 Prinsendijk & Wiericksen

De Enkele Wiericke is een 8,4 kilometer lang kanaal, gegraven tussen 1367 en 1370 om het overtollig water van de Oude Rijn te kunnen lozen op de Hollandsche IJssel. Parallel aan de Enkele Wiericke loopt de Dubbele Wiericke. Het gebied tussen de Wiericken werd geïnundeerd. De Oude Hollandse Waterlinie was hier op zijn smalst, zo'n 1500 meter. Voor de waterinlaat werden de Goejanverwellesluis in de Dubbele Wiericke en de inlaatsluis in de Enkele Wiericke gebruikt. In 1672 werd op last van Stadhouder Willem III langs de westoever van de Enkele Wiericke de Prinsendijk opgeworpen om het door de vijand ingelaten water te keren en zo het inundatiegebied in stand te houden.

20 Goejanverwellesluis

De Goejanverwellesluis en de westelijker gelegen sluis in de Enkele Wiericke (nu inlaat Hekendorp), werden in 1672 gebruikt om het gebied tussen de Wiericken en het gebied ten noorden van de Oude Rijn onder water te zetten. Vanwege het militair belang van beide sluizen lag ten oosten van Hekendorp een schans. De sluis wordt al eeuwenlang op verschillende manieren gebruikt: als schutsluis voor boten, maar ook voor het inlaten van water in de Dubbele Wiericke. Vervoer over water was vroeger, bij gebrek aan goede wegen, heel belangrijk. In 1913 passeerden hier jaarlijks 5.000 vrachtschepen de sluis. Tegenwoordig schutten er nog maar 500 schepen, vooral recreatievaartuigen. Vissen worden in het trekseizoen geschut om zo van en naar hun paaigebieden te kunnen zwemmen. De inlaatsluis Hekendorp wordt bij droogte ook gebruikt voor het aanvoeren van zoet water naar het westen. De sluis is in 2014 door het waterschap HDSR gerestaureerd.

21 Schans aan de Zouwendijk

Bij Ameide-Sluis begint de Zouwendijk, die in 1672 de hoofdverbinding was tussen de dijkschans bij Sluis aan de Lek en de vestingstad Gorinchem aan de Merwede. Buitendijks lag het uitwateringscomplex van de Zouweboezem met zes windmolens. De inundatie werd zowel aan de linkerzijde als aan de rechterzijde van de Zouwendijk uitgevoerd. De schans aan de Zouwendijk moest een eventuele vijandelijke doortocht over de Lekdijk blokkeren. Maar tevergeefs, want in november 1672 forceerden de Franse soldaten een doorbraak; daarbij staken zij de molens en diverse huizen en boerderijen in Ameide in brand.

WANDELEN, FIETSEN, STEPPEN

Oude Hollandse Waterliniepad (wandel), 109 km)

Het Oude Hollandse Waterliniepad loopt vanaf het noordelijkste punt Muiden naar het meest zuidelijke punt Woudrichem. De 109 km lange route leent zich uitstekend voor prachtige wandelingen door het unieke open landschap dat in 1672 inundatiegebied was. Aan cultuur, natuur en geschiedenis geen gebrek.
Terwijl je loopt, maak je kennis met de talloze dijken, kades en historische watergangen met sluizen en (restanten) van verdedigingswerken en wordt je ook door schilderachtige vestingsteden met hun fraaie wallen en grachten geleid. De route is gemarkeerd met informatiepanelen, QR-codes en stickers van het wandelknooppuntennetwerk. Onderweg staan bankjes en zijn picknicklekken ingericht.
www.ontdekdewaterlinie.nl/waterliniepad.

Rampjaarroute (wandel), 42 km

In december 1672 forceerde het Franse leger onder generaal Luxembourg vanuit Woerden een doorbraak over de bevroren inundatievelden. De Rampjaarroute volgt het spoor van Luxembourg en voert door de dorpen Zwammerdam en Bodegraven die de Fransen soldaten op hun terugtocht hebben geplunderd en verwoest. Ook leidt de route langs plekken waar schansen en forten hebben gelegen. Met herdenkingsplaquettes, picknickvoorzieningen en informatieborden zijn de historische slagvelden gemarkeerd.
www.ontdekdewaterlinie.nl/rampjaarroute

Vestingstedenroute (wandel), 10 km

De Vestingstedenroute loopt van Leerdam via de Lingedijk naar Heukelum, en vandaar via Asperen weer terug naar Leerdam. Drie schilderachtige bastiedestadjes, waar in 1672 flink werd gevochten. Zo werden kasteel de Merckenburg bij Heukelum en kasteel Waddenstein in Asperen verwoest. In de 18de eeuw werd het gebied met de nabijgelegen Diefdijk opgenomen in de Oude Hollandse Waterlinie, later de Nieuwe Hollandse Waterlinie.
www.ontdekdewaterlinie.nl/vestingstedenroute

Smokkelroute rond Koeneschans (wandel), 17 km

Er zijn altijd grensconflicten tussen Holland en Utrecht geweest en er werd veel gesmokkeld. Zo ook langs het veenriviertje de Vlist, op de grens van Krimpenerwaard (ZH) en Lopikerwaard (UT). Dit gebied maakte in 1672 deel uit van de Oude Hollandse Waterlinie. Door het water in de polders te laten lopen, kwam hier een groot inundatiegebied tot stand, dat liep vanaf de Hollandsche IJssel tot aan de Lek. Aan de westrand van dit 'inundatiemeer' lag de Koeneschans om de hoog en droog gelegen Slangenweg richting het oosten te verdedigen. Maak deze unieke wandeling door het linie- en grensgebied, eeuwenlang een strijdtoneel, nu vredig en rustig met vergezichten en boerenbedoeninkjes.
www.struinenenvorsen.nl/routes/smokkelroute-koeneschans/

De Gouden Eeuw Driehoek (fiets), 45 km

Deze route verbindt de drie steden Gouda, Schoonhoven en Oudewater, en gaat gedeeltelijk door het inundatiegebied van 1672-1673. Je komt langs de Goejanverwellesluis en de Koeneschans in de Vlist, die beide onderdelen waren van de Waterlinie. De drie steden hebben een sfeervolle historische kern, die vooral in de Gouden Eeuw zijn vergroot en verfraaid. In het Rampjaar konden de Fransen Oudewater bezetten omdat de stad net ten oosten van het inundatiegebied lag. Gelukkig is het de Fransen nooit gelukt om de provincie Holland te veroveren. Maar deze oorlog betekende wel het einde van de Gouden Eeuw.
www.struinenenvorsen.nl/routes/gouden-eeuw-driehoek-route/

Waterlinie & Wiericketocht (fiets), 45 km

Een gevarieerde fietsroute met veel linieverhalen. Fietsen langs Bodegraven, Nieuwerbrug, Fort Wierickerschans en de Prinsendijk (de dijk dankt zijn naam aan stadhouder Prins Willem III die hem in 1672 verhoogde). Op 12 juni 1672 vielen de Fransen de Republiek binnen. Het gebied tussen de Wiericken werd een paar dagen later onder water gezet. De boeren protesteerden en probeerden bij Schoonhoven de gaten in de dijken te herstellen en de sluisdeuren te sluiten. De inundatie dreigde hierdoor te mislukken. De prins greep in en sloeg de opstanden neer. De Hollandse waterlinie werd verder in werking gezet.
www.struinenenvorsen.nl/routes/waterlinie-wiericketocht/

Oude Waterlinie (wandel), 14 km

Het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterlinie kenmerkt zich vooral door het gedeelte tussen de Enkele en Dubbele Wiericke. Hier ligt de polder Lange Weide. Het is het smalste inundatiegebied van de linie (van 1000 meter bij de Wierickerschans tot slechts 540 meter boven Hekendorp)! In 1672 lagen hier dan ook meerdere schansen zoals bij Goejanverwellesluis, Nieuwerbrug en Bodegraven. In de winter van 1672 legde een strenge vorstperiode de zwakte van de linie bloot. De Fransen trachtten over het ijs een doorbraak richting Holland te forceren. Dankzij een snelle intrede van de dooi is dat mislukt. Tijdens de wandeltocht kom je langs Fort Wierickerschans, de Prinsendijk en zie je het inundatiegebied tussen de Wiericken.
www.struinenenvorsen.nl/routes/oude-waterlinieroute/

LINIE ACTIVITEITEN

Waterwandelarrangement 1815

Ze zijn er nog, de stille getuigen van de Oude Hollandse Waterlinie. Een aantal komt samen in het arrangement '1815'. Meer weten over water als vriend en vijand? Trek daarvoor dan de stoute schoenen aan en wandel 7 km mee langs de Koeneschans en het pittoreske rivier-tje de Vlist. In het vogelrijke waterbergingsgebied, bij de 6de Boezemmolen en het Gemaal in Haastrecht wordt duidelijk hoe mensen eeuwenlang enorme inspanningen geleverd hebben, zodat wij in dit steeds verder onder zeeniveau dalende veengebied kunnen blijven wonen, werken en recreëren. Voor meer informatie en aanmelden: Lyanne de Laat: *ll.merla@planet.nl of www.gemaalhaastrecht.nl*

Het Hollandse Uitje op de fiets of op de step!

Ten noorden van de vesting Schoonhoven zijn nog overblijfselen van de waterlinie te vinden. Via de Franse Kade -hier lag in 1672 een keerkade die voorkwam dat de hele Krimpenerwaard onder water kwam te staan- kom je bij het veenriviertje de Vlist waar het restant van de Koeneschans in ligt. Richting Haastrecht kom je langs de 6de Boezemmolen, waar je kunt zien hoe een inundatie werkt. In Haastrecht zelf kun je het gemaal de Hoogе Boezem bezoeken. Terug naar Schoonhoven, waar je kunt genieten van een soldatenlunch bij Lekzicht of een liniediner bij Belvédère. De volgende dag rustig wakker worden bij Boerderij Kromwijk of Huize Binnendijks. Meer informatie: *www.steppi-e.nl*
www.boezemmolen.nl www.lekzicht.nl
www.hotelbelvedere.nl www.boerderijkromwijk.nl
www.huizebinnendijks.nl www.cafedelist.nl

Een duik in de Oude Hollandse Waterlinie

Altijd al meer willen weten over de Waterlinie? Boek dan dit meerdaagse arrangement. Overnachten in een hooiberghut midden in het Waterliniegebied met prachtig uitzicht over de polders en de volgende dag een bezoek brengen aan één van de vestingsteden van de Oude Hollandse Waterlinie zoals Schoonhoven, Nieuwpoort of Woerden. Ook superleuk voor de kinderen om de Waterlinie te beleven met een gps-ontvanger en geocache route. Een echte aanrader voor een bijzondere vakantie op de boerderij. Te boeken bij:
www.boerderijkromwijk.nl
www.boevenolenweide.nl
www.plusoultre.nl

Proef en Ontdek de Linie

Een belevenis voor alle zintuigen! Samen met een gids van Wandelen en Fietsen ontdek je méér over de rol van het water in het linieland-schap tussen Haastrecht en Schoonhoven. Naar keuze verzamel je onderweg eetbare planten, die je daarna bereidt tot een Liniemaaltijd, aangevuld met overheerlijke streekproducten uit het waterliniegebied. Uit te breiden met een bezoek aan Gemaal De Hooge Boezem Haastrecht of een andere activiteit, zoals bezoek aan een kaasboerderij of een fotografie-workshop. Maximale groepsgrootte is circa 15 personen.
Voor meer informatie: *www.abeloffice.nl*

Soldaten stappen & happen

Lopend, fietsend of varend door het waterliniegebied kun je jezelf trakteren op een picknickmand of een Waterlinielunch. Zelf afhalen of laten bezorgen op een afgesproken plaats.
Meer informatie: *www.dewelgensprong.nl* of *www.groenebartcatering.nl*

Schoonhoven

Het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven is gevestigd in een voormalige kazerne van de Oude Hollandse Waterlinie, waar tot 1966 soldaten in hebben gezeten. Vanaf het eind van de 19de eeuw kregen alle soldaten een legitimatieplaatje. Op dit plaatje stond een nummer, naam, bloedgroep en religie vermeld. Bezoek het museum en maak een plaatje zoals de soldaten die destijds ook droegen met je naam en geboortedatum.
Bezoek aan De Wereld van het Zilver is mogelijk gedurende de openingsuren van het museum. Voor actuele informatie:
www.zilvermuseum.com

Twin City Route Arrangement

Dit arrangement kan gestart worden in Schoonhoven met een vestingwandeling o.l.v. een gids of met de workshop 'Maak je eigen soldatennaamplaatje' in het Zilvermuseum. Veerdienst Schoonhoven brengt je naar Nieuwpoort, waar een bezoek aan Museum Het Stadhuis de moeite waard is.
Tot slot kun je lekker eten in restaurant *In 't Hopen van Ameide* en overnachten in B&B *De Uitspanning* in Nieuwpoort. Voor dit arrangement is zowel te voet als per fiets een speciale Twin City route uitgezet (7 tot 28 km). Voor contact en actuele informatie:
www.stadswandelingschoonhoven.nl;
www.zilvermuseum.com;
www.veerdienst-schoonhoven.nl;
Museum: *www.bistkringnieuwpoort.nl;*
www.wapenvanameide.nl;
www.bnbdeuitspanning.nl
Fietsverhuur: *www.boogenboezemtweewielers.nl*

De arrangementen Twin City Route Arrangement en het Hollandse Uitje zijn los van elkaar te boeken. Voor groepen kan geboekt worden via Zilverstad Marketing,
www.schoonhoven.nu6
Meer informatie:
www.struinenenvorsen.nl/oude-hollandse-waterlinie

Overnachten in de Waterlinie!

In de vestingstadjes zoals Oudewater, Schoonhoven of Nieuwpoort zijn volop mogelijkheden om te overnachten: hotels, B&B, groepsaccommodatie, vakantiehuizen en campings. Je kunt er ook voor kiezen om met zijn allen te slapen op de boerderij of een trektocht maken over oude dijken en kades met je tentje. Meer informatie:
www.struinenenvorsen.nl/overnachten

COLOFON

Deze folder is in opdracht van de Erfgoedtafel Oude Hollandse Waterlinie ontwikkeld en geproduceerd door het Erfgoedhuis Zuid-Holland.

Realisering van deze folder werd mogelijk gemaakt dankzij financiële steun van de provincie Zuid-Holland, Stichting Groene Hart, Stichting Struinen en Vorsen, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Vereniging Den Hâneker.

Teksten:
Marc Laman, Anita van der Vliet, Bernt Feis, Lyanne de Laat, Remco Lotz, Anne Schopman, Jake M. van Niekerk, Ad de Vaal, Harriët Immerzeel, Heleen de Winter, Diana Vermeulen

Redactie:
Marc Laman, Anita van der Vliet, Bernt Feis, Diana Vermeulen

Kaart:
Hans Mosman, provincie Zuid-Holland

Fotoverantwoording:
Kees Dekker, Rudi van Dijk, EiTi, Erwin Gerwig, Marianne Hummel, Jan Kronwijk, Maurice Kruk, Lyanne de Laat, Sjaak Loef, Moniek Mulder / Snow-white luchtfotografie, Linda van Niekerk, RCE, Ruud van Rossum, SBB, Pim Schep, Pim Steenbergen, Stichting Groene Hart, Stichting Stadswandeling Schoonhoven, Stichting Struinen en Vorsen, Waterschap HDSR, Waterschap AGV, Jos de Wit, Zilvermuseum Schoonhoven, Zilverpromotie Schoonhoven

Vormgeving:
Bunnink Publiciteit, Leimuiden

Een erfgoedlijn is een geografische structuur (kust, trekvaart, oude duinenrij, eiland, excavoer) die meerdere monumentale stippen met z'gemeenschappelijk historisch verhaal verbindt tot 1 streep of lijn op de kaart. Erfgoedlijnen zijn samenstellingen van erfgoed, landschap en water, die kwaliteit verschaffen aan de ruimte en beschikken over groot recreatief en toeristisch potentieel.

© Erfgoedhuis Zuid-Holland, 2016